

คำวินิจฉัยของ นายสุจิต บุญบงการ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๕๖/๒๕๔๓

วันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๔๓

เรื่อง ประธานสภาผู้แทนราษฎรส่งความเห็นของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญ
วินิจฉัยว่าร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
และสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ

ประธานสภาผู้แทนราษฎรส่งความเห็นของนายมารุต บุณนาค กับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
อีก ๔๒ คน รวม ๔๓ คนซึ่งเห็นว่า ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิก
สภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ เพื่อให้
ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๒ วรรคหนึ่ง (๒)

ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบสรุปได้ว่า

๑) โดยที่บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๐๑ บัญญัติให้มีนายกรัฐมนตรีคนหนึ่ง และ
รัฐมนตรีอื่นอีกไม่เกิน ๓๕ คน ประกอบเป็นคณะรัฐมนตรี มีหน้าที่บริหารราชการแผ่นดินโดยนายก
รัฐมนตรี ต้องแต่งตั้งจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ส่วนรัฐมนตรีอื่นๆ รัฐธรรมนูญมิได้บัญญัติให้แต่งตั้ง
จากผู้ใด ย่อมหมายความว่าในการแต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่งเป็นรัฐมนตรี สามารถแต่งตั้งจากบุคคลที่มี
คุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๒๐๖ เพียงแต่ว่ารัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๐๔ บัญญัติ
ห้ามมิให้นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีจะเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาในขณะเดียวกัน
มิได้ ทั้งนี้เพื่อไม่ให้ขัดกับหลักการแบ่งแยกอำนาจตามรัฐธรรมนูญ

ส่วนการที่ มาตรา ๑๑๕ รัฐธรรมนูญ บัญญัติให้มีการเลือกตั้งแทนตำแหน่งที่ว่างเฉพาะสมาชิก
สภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งเท่านั้น จึงมิได้หมายความว่ารัฐธรรมนูญมีความประสงค์จะมีให้
แต่งตั้งรัฐมนตรีจากบุคคลดังกล่าว แต่เป็นเพราะว่า การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชี
รายชื่อ นั้น ใช้เขตประเทศเป็นเขตเลือกตั้ง จึงเป็นการพันวิสัยที่จะจัดให้มีการเลือกตั้งซ่อมทั่วประเทศได้
ประกอบกับบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑๕ (๑) บัญญัติให้มีการเลื่อนผู้ที่อยู่ในบัญชีรายชื่อ
ในลำดับถัดไปขึ้นแทนบุคคลดังกล่าวได้อยู่แล้ว เพราะฉะนั้น จึงไม่จำเป็นต้องมีการเลือกตั้งซ่อมอีก

เมื่อบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญได้กำหนดหลักเกณฑ์การแต่งตั้งรัฐมนตรีไว้โดยเฉพาะแล้ว การที่
มาตรา ๑๑๓/๑ วรรคสาม ของร่างพระราชบัญญัตินี้ได้บัญญัติให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขต

เลือกตั้งที่ได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรี ต้องรับผิดชอบชำระค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งแทนตำแหน่งที่ว่าง จึงเป็นการกำหนดเงื่อนไขความเป็นรัฐมนตรีเฉพาะสำหรับบุคคลดังกล่าว เพิ่มเติมจากที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ ข้อความในบทบัญญัติดังกล่าวจึงเป็นการละเมิดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ ที่บัญญัติให้บุคคลทุกคนย่อมเสมอในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน อีกทั้งห้ามเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมเพราะเหตุแห่งความแตกต่าง ผู้ร้องจึงเห็นว่า บทบัญญัติ มาตรา ๑๑๓/๑ วรรคสาม ของร่างพระราชบัญญัติ ฯ ดังกล่าว มีลักษณะเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม เฉพาะต่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งที่ได้รับแต่งตั้งเป็นรัฐมนตรี โดยมีได้กำหนดมาตรการในลักษณะเดียวกันต่อรัฐมนตรีที่แต่งตั้งจากบุคคลประเภทอื่นแต่อย่างใด

๒) บทบัญญัติ มาตรา ๔๗ วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญได้บัญญัติให้บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการรวมตัวจัดตั้งเป็นพรรคการเมืองเพื่อร่วมกันสร้างเจตนารมณ์ทางการเมืองของประชาชน ดังนั้นการบัญญัติกฎหมายในแนวทางที่กล่าวข้างต้น ย่อมมีผลให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและพรรคการเมืองที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดีเท่านั้น ที่จะสามารถรับภาระค่าใช้จ่ายดังกล่าวได้ ผู้ร้องเห็นว่า บทบัญญัติ มาตรา ๑๑๓/๑ ของร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวมีผลเป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลในทางการเมืองตามมาตรา ๒๕ วรรคหนึ่ง ด้วย

๓) บทบัญญัติ มาตรา ๑๑๓/๑ วรรคสาม ในร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวยังมีผลเป็นการบังคับให้บุคคลผู้ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งต้องชำระเงินค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้ง โดยนำมาบัญญัติไว้ในหมวดว่าด้วยบทกำหนดโทษ ถือได้ว่าเป็นมาตรการกำหนดโทษแก่บุคคล ทั้งที่ไม่มีบทกฎหมายใดบัญญัติห้ามสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ได้รับแต่งตั้งเป็นรัฐมนตรี ข้อความตามบทบัญญัติดังกล่าว จึงเป็นการบัญญัติบทกำหนดโทษแก่บุคคลโดยไม่มีกำหนดความผิดไว้ตามกฎหมาย อันเป็นการขัดต่อหลักกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่และขัดต่อหลักการ “ไม่มีโทษโดยไม่มี ความผิด และไม่มี ความผิดโดยไม่มีกฎหมาย” ซึ่งรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๒ กำหนดรับรองไว้อย่างแจ่มชัด

ผู้ร้องจึงเสนอความเห็นต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร เพื่อส่งความเห็นดังกล่าวมายังศาลรัฐธรรมนูญ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๒ (๒) เพื่อให้วินิจฉัยว่าข้อความในบทบัญญัติ มาตรา ๑๑๓/๑ วรรคสาม และวรรคสี่ เป็นข้อความที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน เพื่อให้ข้อความนั้นเป็นอันตกไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๒ วรรคสี่

ประเด็นเบื้องต้นที่ต้องพิจารณาคือ ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับคำร้องนี้ไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๒ วรรคหนึ่ง (๒) หรือไม่

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๒ วรรคหนึ่ง (๒) บัญญัติว่า “ร่างพระราชบัญญัติ หรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญใดที่รัฐสภาให้ความเห็นชอบแล้ว ก่อนที่นายกรัฐมนตรีจะนำร่างพระราชบัญญัติ หรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธย ตามมาตรา ๕๓ หรือร่างพระราชบัญญัติ หรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญใดที่รัฐสภาลงมติยืนยันตามมาตรา ๕๔ ก่อนที่นายกรัฐมนตรีจะนำร่างพระราชบัญญัติ หรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายอีกครั้งหนึ่ง...

(๒) หากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภาหรือสมาชิกของทั้งสองสภารวมกัน มีจำนวนไม่น้อยกว่ายี่สิบคน เห็นว่าร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าวมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนี้ หรือตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ ให้เสนอความเห็นต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร ประธานวุฒิสภา หรือประธานรัฐสภา แล้วแต่กรณี แล้วให้ประธานแห่งสภาที่ได้รับความเห็นดังกล่าว ส่งความเห็นนั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อวินิจฉัยและแจ้งให้นายกรัฐมนตรีทราบโดยไม่ชักช้า...”

พิจารณาแล้ว เป็นกรณีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวน ๕๓ คน เห็นว่าร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ที่รัฐสภาให้ความเห็นชอบแล้ว มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ได้เสนอความเห็นต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร และประธานสภาผู้แทนราษฎรส่งความเห็นดังกล่าวมายังศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อวินิจฉัย กรณีเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๒ วรรคหนึ่ง (๒) ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยต่อไปได้

ประเด็นต่อไปที่ต้องพิจารณาคือ บทบัญญัติ มาตรา ๑๑๓/๑ วรรคสาม และวรรคสี่ แห่งร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาฯ มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือไม่ และเป็นกรณีกำกัสดิสหิมิให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งเข้าดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีเป็นการละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามรัฐธรรมนูญ หรือไม่

มาตรา ๒๕ วรรคหนึ่ง แห่งรัฐธรรมนูญ บัญญัติว่า “การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนดไว้และเท่าที่จำเป็นเท่านั้นและจะกระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพนั้นมิได้”

มาตรา ๓๐ แห่งรัฐธรรมนูญ บัญญัติว่า “บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย และได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน

ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน

การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกาย หรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจ หรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ จะกระทำมิได้

มาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อขจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิและเสรีภาพได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่น ย่อมไม่ถือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตามวรรคสาม”

พิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญได้ระบุให้ฐานะของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจากแบบบัญชีรายชื่อพรรคการเมืองและแบบแบ่งเขตเลือกตั้งไม่แตกต่างกันดังจะเห็นได้จากบทบัญญัติที่ว่าด้วยคุณสมบัติของผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มาตรา ๑๐๗ ลักษณะต้องห้ามมิให้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มาตรา ๑๐๘ ไม่ได้ระบุให้มีคุณสมบัติหรือลักษณะต้องห้ามที่ต่างกันแต่อย่างใดระหว่างผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อ และแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง ข้อห้ามต่าง ๆ ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรก็ไม่ได้แบ่งแยกความแตกต่างระหว่างสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มาจากการเลือกตั้งแบบบัญชีรายชื่อกับแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง

ส่วนบทบาทอำนาจหน้าที่และสิทธิต่าง ๆ ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มาจากการเลือกตั้งทั้งสองแบบไม่มีความแตกต่างแต่อย่างใด

เมื่อร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา ฯ มาตรา ๑๑๓/๑ วรรคสาม บัญญัติให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งที่ได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งเป็นการเพิ่มเงื่อนไขในการเข้าดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรี ในกรณีที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง ถือได้ว่าเป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล เนื่องจากถ้าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้นั้นไม่มีฐานะทางเศรษฐกิจดีพอที่จะจ่ายค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งซ่อมได้ ก็หมดสิทธิโดยปริยายที่จะดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรี อีกทั้งการจำกัดสิทธิและเสรีภาพดังกล่าวยังไม่มีความจำเป็นอีกด้วย การที่อ้างว่ามีความจำเป็น โดยอาศัยเหตุผลว่าการเข้าดำรงตำแหน่งดังกล่าวของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขต ทำให้ต้องมีการเลือกตั้งซ่อม เป็นการสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายนั้นเป็นข้ออ้างที่ยังไม่ถือว่าเป็นความจำเป็น เนื่องจากการจัดการเลือกตั้งทั้งที่เป็นการเลือกตั้งทั่วไปและการเลือกตั้งซ่อมเป็นความรับผิดชอบของรัฐ ซึ่งต้องรับผิดชอบในส่วน of ค่าใช้จ่ายในการจัดการเลือกตั้งด้วย รัฐต้องจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอกับการเลือกตั้งทุก ๆ ครั้ง

นอกจากนั้นมาตรา ๑๑๓/๑ วรรคสาม ยังถือว่าเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมโดยอ้างเหตุแห่งความแตกต่างจากที่มาของความเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งว่าถ้าเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มาจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตแล้วจะต้องจ่ายค่าเลือกตั้งซ่อมในกรณีที่เข้าดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรี ส่วนถ้าเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มาจากบัญชีรายชื่อไม่มีเงื่อนไขเพิ่มเติมในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา ฯ แต่อย่างไร ทั้งๆ ที่รัฐธรรมนูญไม่ได้กำหนดความแตกต่างในด้านอำนาจหน้าที่ คุณสมบัติ ลักษณะต้องห้าม และสิทธิของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มาจากการเลือกตั้งสองแบบนี้

ประเด็นสำคัญที่ต้องคำนึงถึงคือในกรณีของตำแหน่งนายกรัฐมนตรี รัฐธรรมนูญกำหนดให้มาจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แต่เมื่อเข้าดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี การเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะต้องสิ้นสุดลง เนื่องจากรัฐธรรมนูญไม่ให้นายกรัฐมนตรีเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในเวลาเดียวกัน ดังนั้นเมื่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรคนใดได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรี สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้นั้นต้องสิ้นสุดลง ซึ่งเป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ เป็นการพ้นจากสมาชิกภาพสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เพื่อไปปฏิบัติหน้าที่นายกรัฐมนตรี ไม่ใช่พ้นจากสมาชิกภาพด้วยเหตุอื่น แต่ถ้าเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง นอกจากต้องปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญแล้วคือ สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้นั้นสิ้นสุดลงแล้วยังต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งซ่อมอีก ถือว่าเป็นการเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม

ส่วนการดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีนั้น แม้รัฐธรรมนูญไม่ได้กำหนดว่าต้องเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แต่ถ้าเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี การเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะต้องสิ้นสุดลงเช่นกัน เมื่อรัฐธรรมนูญบัญญัติให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้นั้นสิ้นสุดลง เช่นนี้ถือว่าเป็นการพ้นจากสมาชิกภาพสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพื่อไปปฏิบัติหน้าที่เป็นรัฐมนตรี ไม่ใช่เป็นการพ้นจากสมาชิกภาพเพราะเหตุอื่น แต่ถ้าเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจากแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง ต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งซ่อมอีกด้วยซึ่งเป็นเงื่อนไขที่เพิ่มขึ้นมาเฉพาะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งเท่านั้น ถือว่าเป็นการเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม

นอกจากนี้การกำหนดให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มาจากการแบ่งเขตเลือกตั้ง ต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งซ่อมในกรณีที่เข้ารับตำแหน่งนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรี ผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสูงเท่านั้นมีโอกาสดีกว่า เนื่องจากสามารถรับผิดชอบค่าใช้จ่ายดังกล่าวได้ ส่วนผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจ

ด้อยย่อมมีข้อเสียเปรียบ จึงถือได้ว่าเป็นการเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมเช่นกัน โดยอาศัยความแตกต่างของฐานะทางเศรษฐกิจ

ประเด็นสุดท้าย การพ้นจากสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งปรากฏตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑๘ โดยเฉพาะตามอนุมาตรา ๕ ที่กำหนดให้สมาชิกภาพความเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงเมื่อ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้นั้นมีลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๕ เช่น ดิคาเสพติดให้โทษ หรือเคยต้องคำพิพากษาให้จำคุกตั้งแต่ ๒ ปีขึ้นไป โดยได้พ้นโทษมายังไม่ถึง ๕ ปี ในวันเลือกตั้ง เว้นแต่ในความผิดอันได้กระทำโดยประมาท เป็นต้น เช่นนี้เห็นได้ว่า สมาชิกภาพสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงด้วยเหตุดังกล่าวนั้น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้พ้นจากสมาชิกภาพดังกล่าวไม่ต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งซ่อมทั้ง ๆ ที่การพ้นจากสมาชิกภาพด้วยเหตุข้างต้นรวมทั้งการลาออกที่ไม่ใช่เพื่อไปรับตำแหน่งนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรี เป็นเรื่องเฉพาะตัวหรือเกิดจากการกระทำความผิดส่วนตัว จึงถือได้ว่า การให้เฉพาะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจากแบบแบ่งเขตเลือกตั้งต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการเลือกตั้งซ่อม เมื่อต้องไปรับตำแหน่งนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรี จึงเป็นการเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐

ด้วยเหตุผลข้างต้นจึงวินิจฉัยว่า ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... มาตรา ๑๑๓/๑ วรรคสาม ข้อห้าหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๓๐ และเมื่อวินิจฉัยว่า บทบัญญัติ มาตรา ๑๑๓/๑ วรรคสาม ข้อห้าหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแล้วก็ไม่จำเป็นต้องวินิจฉัย มาตรา ๑๑๓/๑ วรรคสี่

นายสุจิต บุญบงการ

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ